

Clownerna som

Har du ingen humor, lilla gumman?

Ibland upplever kvinnor det som om män verkligen kommer från Mars eller en galax långt, långt bort. Ett skämt som fått den manliga närvarande att brista ut i gapskratt, får den kvinnliga delen av gruppen att skratta ansträngt eller inte alls. Varför påstås det att kvinnor inte har någon humor?

HUMOR ÄR ETT komplicerat ämne som ofta handlar om makt. Thomas Hobbes konstaterade redan på 1600-talet att man skrattar på andras bekostnad för att förhålliga sig själv. I boken Talking Difference beskrivs studier av arbetsplatser. Där kan man se att när både chefer och anställda är närvarande så är skämtandet reserverat för just dem i chefsposition. Ofta är skämtet riktade mot dem med lägre positioner. När någon med låg position i hierarkin använder sig av humor bemöts den skämtande ofta med tystnad av dem med en högre position.

Eftersom män traditionellt sett har en dominerade ställning i samhället har kvinnor ett sämre utgångsläge än män för att kunna använda humor.

HUMOR OCH SKOJANDE är ofta även aggressivt. Kvinnor hindras från att ge uttryck för aggressivitet. Det anses inte "kvinnligt". Kvinnor uppmuntras inte heller att ta plats. Är det därför kvinnor är mindre benägna att skoja offentligt?

Enligt professor Ebba Witt Brattström så håller nog de flesta kvinnor en låg profil offentligt.

– Om det blir känt att en kvinna kan analysera mäns beteende kan hon riskera sin position på till exempel arbetsplatsen. Det finns inget som är så förbjudet i vår kultur. Däremot kommer nog kvinnohumor bäst till sin rätt i slutna kvinnliga sällskap. Där skämtas det en hel del på männens bekostnad.

DET VERKAR IRONISKT att kvinnor inte anses ha någon humor när de förekommer så flitigt i skämt. Det finns hela kategorier med skämt som inte har några manliga motsvarigheter till exempel skämt om kvinnliga bilförare, dumma blondiner, judiska mödrar och svärmödrar. Vad beror detta på?

– Män har ett behov av att visa sitt överläge, förklarar Ebba Witt Brattström, antagligen för att de innerst inne känner skuld gentemot kvinnor som representerar mamma. Det här gäller förstås bara den kategori av män som inte funderat över sitt förhållande till det andra könet. Gudskelov finns det andra män som har det.

HUMOR ANVÄNDS också ibland som en ursäkt för att uttrycka sexistiska åsikter. Allt man sagt kan ursäktas med att man bara skojar. Och kvinnan blir beskyddad för att inte ha humor. Det bästa sättet att hantera dessa situationer är enligt Ebba Witt Brattström att dra en parallell.

– Berätta samma skämt med män istället för med kvinnor som aktörer – och fråga om de tyckte det var roligt.

Ett mer jämställt samhälle borde kunna ge kvinnor mer utrymme för att använda humor offentligt. Annars finns det väl inte mycket mer att göra än att vänta på att rymdskeppet kommer tillbaka för att hämta männen. För en kvinna sägs ju behöva en man lika mycket som en fisk behöver en cykel.

SOFIE
FOGMAN

Clownerna i Glädjeverkstan vill locka till skratt. När kroppen gör ont och sjukhuset känns läskigt och tråkigt kommer clownerna Pajette, Garance och Dr Pöhm Fritz på besök. De lättar upp stämningen i en tung vardag hos barnen på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

När clownerna kommer till avdelningen ändras atmosfären direkt. Läkare och sjuksystrar står i kö för att få den medicin som clownerna ordinerat.

Medicinen är godis som delas ut i lagom doser. Sedan går de in till barnen.

– Vissa barn är så sjuka att de inte orkar äta godis. Då får de sina bitar ändå som de kan spara tills de blir piggare eller

så går det att doppa godiset i vatten och ta på tungan. Men det är viktigt att alla får, säger Eva Riepe (Garance).

EVA BERÄTTAR OM en liten pojke som varit med om en svår bilolycka. Pappan som körde bilen klarade sig men pojken var svårt skadad. I början kunde pojken inte röra sig men han kunde titta

med ett halvt öppet öga när clownerna busade. Sakta blev han bättre och starkare och en dag när clownerna kom samlade han kraft för att trycka på den lilla pumpen som Garance har i sin ficka till en vattensprutande blomma.

Pojken och Garance lurade pappa att komma och när han var riktigt nära tryckte pojken med sin lilla hand så att

På Astrid Lindgrens barnsjukhus får Matilda besök av clownen Pajette.

Hallå där! Mikael Tornving, blå

Ola Scholander har fikat med Mikael Tornving, aktuell som deltagare i TV4:s Parlamentet.

Först och främst, grattis till att Parlamentet utsågs till bästa Svenska TV-program av Aftonbladet.

– Tack!, Ja det är verkligen skoj, och stort. Särskilt med tanke på att det var läsarna själva som röstade fram programmet.

Det måste kännas bra att tvåla till Sveriges Televisions Snacka om nyheter.

– Det känns bra såklart även om jag kanske inte tycker att programmen är så lika egentligen. Snacka om nyheter kretsar ju kring specifika aktuella händelser medan vi snarare driver med själva företeelsen politik. Vi har nog väldigt olika målgrupper också åldersmässigt.

Det verkar som om priset och framgången gett er en extra skjuts. Framgång-

en lär ju ha bidragit till att ni nuförtiden får besök av den absoluta humoreliten, Robert Gustafsson och Johan Rheborg?

– Det är nog ofta så att när ett program är nytt och obeprövat är det svårt att få med de bästa då ingen vet hur det kommer att gå. Man vet ju inte hur programmet kommer tas emot och hur det kommer att utvecklas.

Hur kom du själv in på komikerbanan?

– Det var verkligen en slump. Jag sysslade varken med teater eller närradio när jag var liten utan det kom senare, när jag läste i Uppsala och började med Studentspex och liknande.

Och hur går man från studentspex till TV?

– Man blir upptäckt när man gör en krogshow på Mosebacke och får börja med Detta har hänt på SVT. Tidigare jobbade jag som managementkonsult men efter Detta har hänt har jag kunnat jobba som komiker på heltid.

Men du har varit militär också?

– Ja, innan jag började läsa så jobbade jag som officer ett tag. Det var faktiskt också en bra skola för komiker. Det gällde ju att vara snabbare än rekryterna, att aldrig bli dem svaret skyldig, och på så sätt behålla initiativet.

Vad är det som gör att folk gillar Parlamentet, men rasar mot vissa andra humorprogram som Ursäktas röran, vi bygger om?

– Jag vet faktiskt inte, personligen tycker jag att vissa delar av "Ursäktas röran" är geniala. Humor handlar ju om att bryta tabun och vad som uppfattas som tabun beror ju bara på var på tidsaxeln man be-

skänker tröst

blomman sprutade pappa rakt i ansiktet.
- Det var ett förenande skratt mellan dem. Vi såg buset som ett friskhetstecken. Det fanns otroligt mycket glädje i det ögonblicket. Det är då man känner att det vi gör är meningsfullt, säger Eva.

CLOWNERNA GÅR alltid två och två. Då kan de inspirera varandra till att hitta det enskilda barnets behov just den dagen. Vissa barn orkar inte delta i leken och andra kastar sig in i den fantasivärld som clownerna står för.

- Ibland vill eller kan barnen inte delta och då agerar vi mot varandra. Är de bara blyga tar det ett litet tag men sedan vågar de sig fram för att leka. Andra är så sjuka att de inte orkar och då ligger de i sängen och tittar på när vi busar, säger Anne-Marie Möller (Pajette).

ANNE-MARIE TYCKER att det är skönt att inte behöva gå ensam. Det är tungt att se sjuka barn som har ont. När de är två kan de bolla känslor och upplevelser med varandra. De står aldrig ensamma med en jobbig upplevelse.

- Det är svårt att hantera känslorna när ett barn dör. Som clown måste vi finnas till för alla barn. Även om det känns tufft när något tragiskt inträffar måste vi sprida glädje till de andra barnen. Det är vår uppgift att göra deras dag lite lättare, säger Anne-Marie.

CLOWNERNA FUNGERAR som en frizon, där barnen får glömma att de är sjuka och skrattar istället. Barnen glömmet det tråkiga och jobbiga med sjukhusvistelsen när clownerna kommer.

Vissa bokar till och med sina återbesök så att de kommer när clownerna finns på avdelningen. Skrattet får barnen att slappna ett tag. Talspråket att ett gott skratt förlänger livet ställs på sin spets.

- Vi kan hjälpa läkarna att komma närmare barnet. De kan få något att prata om när vi har gått. Det har även visat sig att behovet av smärtlindring minskar sedan clownerna har varit där, säger Anne-Marie.

Evan får medicingodis.

NÄR GLÄDJEVERKSTAN startade 1998 kom clownerna till canceravdelningen en gång i veckan. Nu nästan fyra år efter starten har verksamheten vuxit. Idag finns clownerna på sjukhuset tre dagar i veckan och de besöker fem olika avdelningar.

- Det är ett tufft jobb, det är så många nya möten hela tiden och ibland slits man mellan hopp och förtvivlan. Vi måste ju vara på topp till varje enskilt möte. Men så ser man den där lilla glimten av glädje i ett barns ögon och då är det värt varje minut, säger Anne-Marie.

ELIN
JÄTTNE
(text och foto)

Linus sjukdom startade livsglädjefond till stöd för andra barn

Varje förälders värsta mardröm är att förlora sitt barn. Den mardrömmen blev sann för Anki och Linus Carlsson. Dottern Lina drabbades av cancer och efter två och ett halvt års kamp orkade inte Linus kropp längre. Hon dog den 20 juli 2000.

LINAS SJUKDOM gav hennes familj en annan syn på livet. Ungefär ett år efter Linus bortgång föddes idén med Linus Livsglädjefond. Tanken var att ge cancersjuka barn möjlighet att finna livsglädje i en tuff tillvaro. Det behöver

inte vara stort och svårt utan det kan handla om en heldag på Skansen med hela familjen eller om en dagsresa till Åland. Linus egna livsglädjeönskningar finns hela tiden till grund för deras arbete.

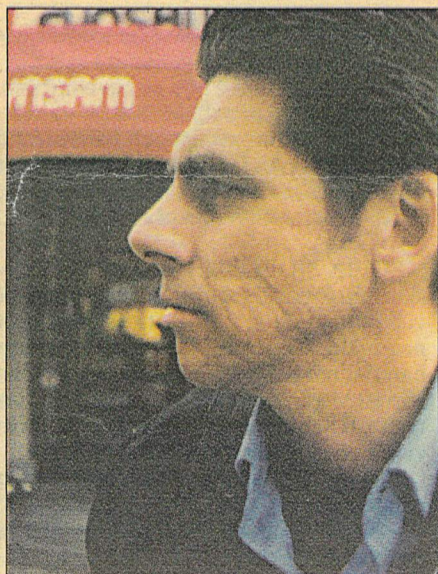
FAMILJEN FICK EN annan syn på livet när Lina blev sjuk. Även ett svårt sjukt barn måste kunna få skratta och vara glad. Det är viktigt att ha roliga saker planerade framför sig och härliga minnen att prata om bakom sig.

LINA SKULLE HA fyllt 11 år den 12 februari 2002. Då ordnades en minneskonsert i Vallentuna kyrka där familjens favoritband Eldkvarn spelade.

Pengarna som kom in av biljettförsäljningen gick till Linus Livsglädjefond och intresset var så stort att en extra konsert genomfördes den 13 februari.

Pengarna har redan satts i rullning och flera barn har redan fått sina önskningar uppfyllda.

ELIN
JÄTTNE

finner sig. Jag menar, när Expedition Robinson kom första gången kallades programmet för mobbnings-TV och var också uppe och debatterades på riksdagsnivå. Idag höjer ingen på ögonbrynen.

Så att bryta tabun, det är det som är humor?

- Ja, tabun och att driva med makt i bemärkelsen sparka uppåt.

Vad skulle du själv aldrig skämta om?
- Jag skulle aldrig skämta om övergrepp mot barn, eller om kvinnomisshandel. En sketch där en kille slår en tjej är obehagligt, men en sketch med en tjej som sopar mattan med sin kille kan ju däremot vara skitskoj, eftersom man har vänt på maktförhållandena.

Framtiden, vad består den av?

- Först och främst hoppas jag att det blir en fortsättning av Parlamentet nästa säsong, och just nu ser allt bra ut. Mer ge-

nerellt drömmer jag om att få syssla mer med skådespeleri och att en dag få göra en långfilm.

Jag är säker på att du kommer att få göra både film och Parlamentet. Lycka till!

- Tack!

Fakta/Mikael Torvning

Namn: Bo Mikael Torvning
Ålder: 40 år
Familj: Fru Gunilla och två barn
Yrke: TV-komiker samt driver bolaget Humorator som skraddarsyr humorprogram för företag.

OLA
SCHOLANDER
(text och foto)

Galago med vinst

Förlaget Galago som sprungit ur humortidningen med samma namn uppvisar vinst för första gången sedan starten 1979. Bokslutet för 2001 visar på ett resultat över det budgeterade, det vill säga mer än vad man räknat med.

Galagos förlagsverksamhet löper parallellt med tidskriften med samma namn. Den är dessutom sprungun ur densamma. Produktionen kännetecknas av humorbaserat material och förlaget verkar mycket för att föra fram nya tecknare och författare.

Anledningen till förra årets vinst tror chefredaktören Rolf Classon främst beror på utgivningen av ett antal böcker som blivit storsäljare.

Hitt räknas verk av Jan Stenmark, Jan Bergelin och Charlie Christensens Röde Orm.

- Tyvärr går inte själva tidningen Galago plus, men den fungerar åtminstone utmärkt som skyltfönster för våra böcker, säger han.

CAROLINE
EDGREN

Mad återuppstår

Den evige tonåringen med busblicken, Alfred E. Neuman, gick till årsskiftet officiellt i pension. Åtminstone i Sverige.

Men hav förtröstan; Alfred och Mad återkommer till tidningshyllorna inom kort.

Den kultförklarade serietidningen Mad lades ner inför 2002 på grund av bristande intäkter. Efter påtryckningar från allmänheten kommer den nu att startas igen.

Utgivningstakten blir dock kraftigt minskad; ett specialnummer är planerat för i år. Intresset hos köparna får sedan styra utvecklingen.

Simon Gårdenfors, tillsatt som redaktör för kommande specialnummer, säger att protesterna kring nedläggningen är symptomatiska.

Det handlar om nostalgiker som vill ha sina barndomsminnen kvar i butikerna men samtidigt inte är beredda att köpa tidningen.

- Därför kommer vi att inleda det kommande numret med en direkt uppmaning att "nu är det upp till er läsare", säger han.

CAROLINE
EDGREN

Luffaren:
Snälla frun, ha förbarmade över en fattig stackare. Jag har inte sett mat på en vecka!
Frun: Greta, visa herrn en kotlett!

Berit, 64 år

Torporen Lars var hos kyrkoherden för att få sitt åttonde barn döpt.
Kyrkoherden: Men nu borde allt Lars unna gumman lite vila. Hon ser så klen ut.
Lars: Ja, nog har jag unnat henne vila alltid men inte har det hjälpt något.

Alar, 64 år

Vad är det första en Fredhällsdam gör när hon stiger upp?
- Klär på sig och går hem.

Stefan, 31 år